

Skjemainformasjon

Skjema	Samarbeids- og utviklingstiltak for arkiv og museum 2012 (bokmål)
Referanse	490817
Innsendt	15.10.2011 16:01:28

Opplysninger om søker

Søker

Navn på organisasjonen	Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum IKS
Institusjonens leder	Gerd Johanne Valen
Postadresse	Altaveien 19
Postnummer / Poststed	9518 Alta
Tlf. til organisasjon	41756330
Prosjektets kontaktperson	Hans Christian Søborg
Tlf. til kontaktperson	95737778
E-post til kontaktperson	haso@altamuseum.no
Nettside	http://www.alta.museum.no
Org. Nr	990717834

Opplysninger om prosjektet

Prosjekt

Søknaden gjelder Formidling og dialog

- 6 Prosjekter og prosesser som inkluderer digital og annen nyskapende formidling, brukermedvirkning og publikumsundersøkelser

Tittel på prosjektet "Landskap, bergkunst og museer". Seminar i Oslo

Sammendrag av prosjektet

Seminaret arrangeres i september 2012 av Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum for Bergkunstnettverket og i samarbeid med nettverkets arbeidsutvalg og Riksantikvaren.

Tema:

- 1) Hovedtema: Landskapets betydning i formidling og tolkning.
- 2) Bergkunst for hvem? Omfatter mangfold i formidlingen flere målgrupper enn samer og nordmenn?
- 3) Hvordan skal bergkunsten sees? Lys og farge som alternative og komplementære virkemidler i presentasjon av bergkunst.
- 4) Veiviser for norsk bergkunst

Prosjektbeskrivelse

Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum IKS er hovedansvarlig institusjon for Bergkunstnettverket og har avsatt 1/3 stillingsressurs til dette formålet. Det er inngått kontrakt mellom ABM-Utvikling (Norsk kulturråd) og VAM.

Nettverket har tatt sikte på å arbeide med konkrete prosjekter og arrangere et årlig seminar i tilknytning til prosjektene. Erfaring har vist at det er nødvendig og ønskelig å holde et nasjonalt årlig seminar som kan samle miljøet og holde kontinuitet i samarbeidet.

Bergkunstnettverket har et arbeidsutvalg med følgende medlemmer som planlegger seminaret:

- Snorre Haukalid, Vest-Agder fylkeskommune, Kristiansand
- Helle Vangen Stuedal, Stiklestadmuseene/Bergkunstmuseet, Stjørdal

- Trond Lødøen, Bergen Museum, Seksjon for ytre kulturminnevern
- Hans Christian Søborg, Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum IKS (VAM) (Sekretær for AU).
- Eva Walderhaug, Riksantikvaren.

For flere opplysninger om nettverket henviser vi til nettstedet for nettverket: <http://www.alta.museum.no/Publisering.asp?Id=91> og til Norsk kulturråds egen rapport til Kulturdepartementet, "Vurdering av faglige museumsnettverk (1. juli 2011).

Seminaret er et samarbeidsprosjekt mellom flere institusjoner, innebærer samarbeid med forskingsmiljø, samarbeid med institusjoner utenfor ABM-sektoren og ikke minst utvikling av faglige nettverk. Det vil bidra til å oppfylle målsettingene for museene om forvaltning, forskning, formidling og fornying i KKDs St. meld. Nr. 49 (2008-2009) og i bevaringsprogrammet for bergkunst om å "utnytte utviklet kompetanse ... (til) å gjøre mer av bergkunsten bedre tilgjengelig" (MDs St. meld. Nr. 26 (2006-2007:s.97).

Seminaret er åpent for alle institusjoner og enkeltpersoner som arbeider med eller ønsker å arbeide med bergkunst. Bergkunstnettverket utmerker seg ved sektorovergripende samarbeid mellom museene under Kultur- og kirkedepartementet, universitetsmuseene under Kunnskapsdepartementet og kulturminnevernet under Miljøverndepartementet. Samarbeid mellom kulturminnevernet og museene er en erklært nasjonal prioritering i Stortingsmelding nr. 48 (2002-2003) (Kulturpolitikk fram mot 2014, s. 185).

I 2010 samlet det 2 ½ dagers seminaret, "Fersk forskning, ny turisme, gammel bergkunst" i Alta* 55 deltagere (deltagerliste vedlagt) fra Norge, Sverige (3 deltagere) og Danmark (2 deltagere).

Årets seminar er i Kristiansand 2. november er et 1-dagesseminar. Seminaret i 2011 har fått tittelen, "Veier til Norges bergkunst – Kunsten å presentere bergkunst for publikum". Det er hittil påmeldt 33 deltagere (liste vedlagt). Det arrangeres i forkant av Det norske arkeologmøtet samme sted 3.-5. november for at flest mulige deltagere kan kombinere to tjenestereiser og dermed spare reiseutgifter.

Hovedtema for seminaret i 2012 vil etter planen være: Landskapets betydning i formidling og tolkning av bergkunst. Vi regner med at det vil komme ca 50 personer til seminaret.

Å studere bergkunst i sammenheng med landskapet den ligger i er et sentralt tema i arkeologisk forskning i dag. Forskning på dette feltet har vært gjort i en del år, men for mange bergkunstlokaliteter er studier av landskapet i startfasen og nye perspektiver på landskapstemaet lanseres.

Forskningsdelen vil ta opp plasseringen av bergkunst i makrolandskapet (for eksempel fjell og fjord) og mikrolandskapet (helning, vandrenasje, sprekker, fordypninger). Studier har ment å vise at disse faktorer var viktig for de som laget bergkunst i fortida og må derfor studeres for å forstå hvorfor man laget bergkunst og hvordan den ble brukt.

For 100 år siden besto de fleste museumsutstillinger av gjenstander stilt opp på rekke og rad uten særlig mange opplysninger om tingene og deres historie. Derfor var det en dekkende beskrivelse da overrettssaksfører Bing som "oppdaget" Vingen, Sør-Norges største helleristningslokalitet i 1912 karakteriserte det som "Et helt museum - Et naturens kollosalmuseum for helleristninger". Helleristningene dekket alle tilgjengelige bergflater liksom maleriene den gangen var hengt opp i et kunstgalleri.

På de større åpne helleristningslokaliteter er bergkunst allerede utstilt i sine rette omgivelser. I motsetning til forhistoriske malerier i de mørkeste deler av huler virker det som det var meningen helleristninger på bergflater vendt mot himmel og sjø skulle oppleves av datidens og kanskje av fremtidens mennesker. Vi vil gjerne ta opp utfordringen ved å utstille større landskap og faste kulturminner i dagens museumsutstillinger. Hvordan skiller formidlingen inne og ute seg i teori og praksis? Hva kan formidles og oppleves best ute i landskapet og hva gjøres best inne i museumsbygg?

Seminarets tema er delvis inspirert av at det i 2012 er 100-års jubileet for oppdagelsen av Vingen i Bremanger. Universitetet i Bergen skal 18. september 2012 utgi en bok for å markere dette jubileet. De dramatiske fjellene ved Vingen har gjort det til et viktig sted for landskapsstudier av bergkunst. Fjellmassivet Hornelen ruver tungt og mørkt med sine 860 m steile meter rett opp fra sjøen. I nyere tid har fjellet i folketroen vært et tilholdssted for trollpakk og der samlet heksene seg på jonsokkvelden. Snorre forteller at Olav Tryggvason gjorde det karstykket å klatre opp den stupbratte østveggen.

Steder med større helleristningsfelt ligger kan oppfattes både som hellige plasser for de få innvidde og som samlingsplasser for de mange. Under temaet, "Bergkunst – for hvem?" vil seminaret blant annet diskutere om lokalitetene med både høy verneverdi og høy opplevelsesverdi skal være "naturmusæer" for forskere eller allmennheten. Denne seminardelen vil også ta hvordan "mangfoldsbegrepet" skal forstås i formidling av bergkunst. Hittil har fagmiljøet vært mest opptatt av å påpeke at bergkunsten i Norge ikke bare er "norsk", men også en viktig del av samisk kulturarv.

Men bergkunsten ble laget i en tid fjern for alle nålevende mennesker. Bildene bør kunne gjøres like relevant for innvandrergupper fra andre verdensdeler (for eksempel Asia og Afrika der bergkunst er svært utbredt) som for de etniske grupper som har lengre botid i landet. I globaliseringens tid er det antagelig viktig å drøfte om formidling for turister egentlig er en så skammelig og nedverdiggende del av museenes virksomhet som mange akademikere påstår (noe vi kun gjør for å skaffe penger til den høyverdige delen av formidlingen og til bevarings- og forskningsarbeid). Mange vil i dag mene at bergkunsten tilhører kulturarven til alle mennesker i verden.

Sesjonen, "Hvordan skal bergkunsten sees?" vil omhandle lys og farge som alternative og komplementære virkemidler i presentasjon av bergkunst. I fagmiljøet har spørsmålet om oppmaling av helleristninger lenge vært brennaktuelt. I utlandet har den skandinaviske oppmalingspraksisen vært kalt den "skandinaviske miljøkriminaliteten". Det har bl.a. vært diskutert om oppmaling overhodet kan tillates, hvilke type lokaliteter der oppmaling kan være mulig og på hvilke alternative måter man kan få ristningene synlige under alle lysforhold. Etter en skyttergravefase ser det ut som fagmiljøet begynner å få en felles forståelse av hva som kan og bør gjøres.

Nettverkets arbeid med å produsere en veiviser til Norges tilrettelagte bergkunst" ble lansert i publikasjonen etter seminaret for 2010 og vil være et hovedtema på seminaret for 2011 (2. november). I 2012 håper vi det mer konkrete arbeidet vil være i gang og dette vil bli redegjort for i seminarets 4. sesjon.

Til slutt vil seminaret gjeninnføre "resultatbørsen" fra Riksantikvarens Bergkunstprosjekt. Der vil det være anledning til å i løpet av 5-10 min redegjøre for bergkunstprosjekter i ulike deler av landet, både nye bachelor-, master- og doktorgradsarbeid, dokumentasjonsarbeid på nyoppdagete og tidligere kjente lokaliteter og nye tilrettelegginger.

Det vil være en kort ekskursjon til det mest kjent helleristningsfeltet i Oslo på Ekeberg og muligens til noen av de andre lokalitetene i byen.

Seminaret vil etter planen bli holdt i Riksantikvarens lokaler i Oslo 13.-14. september 2012. Oslo er det billigste stedet å reise til med fly fra alle deler av landet. I tider med mer nøktern økonomi mener nettverkets arbeidsutvalg at Oslo er det mest realistiske seminarstedet og det stedet som vil trekke flest fra institusjonene nettverket omfatter.

Seminaret er planlagt slik at det vil begynne ca. kl. 1200 den 13. september og slutte om ettermiddagen den 14. september med 1 overnatting. Tidspunktet for seminaret bestemt slik at de som har anledningen til etter seminaret kan reise til Bremanger for å delta på aktiviteter arrangert i anledning 100-års jubileet for eksempel kulturminnedag i Bremanger (16. september) med ekskursjon til Vingen og bokutgivelsen (18. september). I arbeidsutvalget for nettverket er en av forfatterne av jubileumboka, Trond Løddøen fra Universitetet i Bergen.

Midlene det søkes om fra Norsk kulturråd vil bli brukt til trykking av rapporten og til

delvis dekking av utgiftene med eksterne foredragsholdere. Midlene som vi vil søke om fra Riksantikvaren (søknadsfrist 1. februar 2012) vil bli brukt til dekking av måltider under seminaret. Riksantikvaren har gitt uttrykk for at de ønsker at midlene de bevilger fortrinnsvis blir brukt til å redusere deltagernes seminarutgifter. Men det vil ikke være mulig for nettverket å dekke deltagernes overnattingsutgifter.

*Rapporten med 16 artikler basert på innlegg på seminaret i 2010 ble trykt i september 2011 (152 sider, derav 79 med fargebilder). Ett eksemplar er sendt Norsk kulturråd og ytterligere 3 eksemplarer vil bli sendt Kulturrådet sammen med det endelige regnskapet når trykkeriregningen og porto for utsending til ca. 100 ulike adressater er betalt.

Gjennomføring av seminarprosjektet:

Ansvarlig institusjon er VAM. Nettverkets arbeidsutvalg vil være arrangementskomité og vil samarbeide med Riksantikvaren. Etter seminaret skal det utarbeides en rapport. Innleggene på seminaret vil bli publisert i VAMs skriftserie BERGKUNST i 2013.

Redaksjons- og designarbeidet i 2011 for rapporten etter seminaret i 2010 var svært krevende, men VAM og nettverkets arbeidsutvalg vil ta på seg dette igjen i 2012 fordi spredning av resultatene ansees som en viktig del av prosjektet.

Framdriftsplan

Framdriftsplan for hele prosjektperioden

Startdato

30.09.2011

Sluttdato

31.05.2013

Aktivitetplaner

Tittel

Fra dato

Til dato

Planlegging av seminaret/utarb av program

30.09.2010

31.03.2012

Utsending av invitasjoner

15.05.2012

31.05.2012

Gjennomføring seminar

13.09.2012

14.09.2012

Rapport utarbeides

15.09.2012

15.12.2012

Sluttrapport til tilskuddsytere

15.12.2012

15.01.2013

Rapportpublikasjon redigeres og designes

15.01.2013

15.05.2013

Rapporten trykkes i VAMs Skriftserie, BERGKUNST

15.05.2013

31.05.2013

Andre opplysninger / kommentarer om framdrift- / aktivitetsplan.

Samarbeidspartnere

Har du en samarbeidspartner?

Ja

Samarbeidspartner 1

Navn	Stiklestad museene. Bergkunst museet.
Formell avtale?	Nei
Postadresse	Postboks 231
Postnr / Poststed	7501 Stjørdal
Kontaktperson	Helle Vangen Stuedal
Tlf. til kontaktperson	74827021
E-post til kontaktperson	helle.vangen.stuedal@snk.no
Rolle	Medlem av nettverkets AU og arrangørkomiteen for seminaret

Samarbeidspartner 2

Navn	Bergen Museum, SFYK
Formell avtale?	Nei
Postadresse	Universitetet i Bergen, Postboks 7800
Postnr / Poststed	5020 Bergen
Kontaktperson	Trond Løddøen
Tlf. til kontaktperson	55582929
E-post til kontaktperson	trond.lodoen@bm.uib.no
Rolle	Medlem av nettverkets AU og arrangørkomiteen for seminaret

Samarbeidspartner 3

Navn	Vest-Agder fylkesk. v/ Fylkeskonservator
Formell avtale?	Nei
Postadresse	Regionalavdelingen, Fylkeskonservatoren, Postboks 517
Postnr / Poststed	4614 Kristiansand
Kontaktperson	Snorre Haukalid
Tlf. til kontaktperson	40464095
E-post til kontaktperson	sha@vaf.no
Rolle	Medlem av nettverkets AU og arrangørkomiteen for seminaret

Prosjektbudsjett

Prosjekt

Ettårig eller flerårig prosjekt? Ettårig

BUDSJETT FOR FØRSTE ÅR

Utgifter

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader (lønn/overhead)	VAM (lønn/overhead) 2 mnd. verk)	kr 100 000,00
	Stiklestad museene 0,5 mnd.verk	kr 25 000,00
	Bergen Museum 0,5 mnd.verk	kr 25 000,00
	Vest-Agder fylkeskommune 0,5 mnd.verk	kr 25 000,00
Varer/utstyr	Seminar materiell	kr 7 000,00
Tjenester kjøpt av andre	Transport ekskursjon	kr 4 000,00
	Honorar eksterne foredragsholdere (2 pers.)	kr 10 000,00
Andre utgifter (spesifiser)	Kost seminardeltagere (35 pers.)	kr 52 500,00
	Reise foredr.holdere (7 pers.)	kr 24 500,00
	Kost under reise for foredr.holdere	kr 2 650,00
	Kost foredragsholdere (7 pers.)	kr 10 500,00
	Losji foredragsholdere (7 pers.)	kr 7 700,00
	Kost AU (4 pers.) + RA (3 pers.)	kr 10 500,00
	Losji AU (4 pers.)	kr 4 400,00
	Diverse/uforutsett	kr 8 250,00
	Trykking av rapport	kr 40 000,00
Totale utgifter		kr 357 000,00

Inntekter

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet?	Sum
<u>Søknadssum Norsk kulturråd</u>		<u>kr 65 000,00</u>
Riksantikvaren	Nei	kr 75 000,00
Egendekking VAM	Ja	kr 127 000,00
Egendekking Stiklestad museene	Ja	kr 30 000,00
Egendekking Bergen Museum	Ja	kr 30 000,00
Egendekking Vest-Agder fylkeskommune	Ja	kr 30 000,00
Totale inntekter		kr 357 000,00

Kommentar til budsjett neste år

Midlene det søkes om fra Norsk kulturråd vil bli brukt til trykking av rapporten og til delvis dekking av utgiftene med eksterne foredragsholdere. Midlene som vi vil søke om fra Riksantikvaren vil bli brukt til dekking av måltider under seminaret. Riksantikvaren har gitt uttrykk for at de ønsker at midlene de bevilger fortrinnsvis blir brukt til å redusere deltagerens seminarutgifter. Derimot vil det ikke være mulig for nettverket å dekke deltagerens overnattingsutgifter. Det bør anmerkes at mye mer arbeidstid gikk med til seminarprosjektet i 2010 enn stipulert i søknadsbudsjettet. For sekretæren var den faktiske arbeidstid som gikk med til forarbeid, seminaravvikling og etterarbeid med publisering av rapporten nærmere 4 månedsverk enn 1 ½. I år er personalkostandene økt noe for sekretæren og arbeidsutvalgets øvrige medlemmer. Men de stipulerte innsatser målt i arbeidstid er heller ikke denne gangen ikke helt "realistiske". De vil bli høyere i virkeligheten.

Vedlegg

- kap.5.Deltakerliste.mht
- Deltagerliste BERGKUNSTNETTVERKETs seminar 2011.docx
- forside 1.pdf